

Jakabffy Elemér (1881-1963)

 kisebbségpolitikus, közíró, helytörténész, akadémikus.

Az erdélyi nagy Jakabffy család leszármazottja, Jakabffy Imre főispán, majd államtitkár fia. Tanulmányait szülővárosában, a lugosi gimnáziumban, majd a budapesti egyetemen végzi, jog- és államtudományi doktorátust szerez. Ügyvédként dolgozik Lugoson, nemzeti szabadelvű párti programmal a németbogsáni választókerület országgyűlési képviselője lesz (1910-1918). Az I. világháború után a romániai magyar közéletben fejt ki széles körű tevékenységet.

Éveken keresztül az Országos Magyar Párt (OMP) bánsági tagozatának elnöke, tagja az országos vezetőségnek. Az OMP reformszárnyának képviselője. Visszautasítja az antiszemitizmust, a fajelméletet és az erőszakos asszimilációt, a fasizmust és a háborút, s így többször közös arcvonalra kerül a MADOSZ és a munkásmozgalom irányvonalával, például amikor a spanyol polgárháború idején kiáll a baszkok és katalánok mellett, vagy helyteleníti Mussolini szlávellenes kijelentéseit. Hirdeti a román néppel való barátságot s a nacionalista sajtó támadásainak visszaverése során jeles gondolkodók (Nicolae Iorga, Victor Chereșteșiu, Nicolae Titulescu) írásainak elvi állásfoglalásaira, nyilatkozataira támaszkodik. 1928-ban Háromszék, majd két cikluson át Szatmár megye képviselője a román parlamentben; 1940–1944 között a Romániai Magyar Népközösség Elnöki Tanácsának tagja.

Életének jelentős alkotása a Magyar Kisebbség c. folyóirat, melyet 1922-ben alapít Sulyok Istvánnal és Willer Józseffel (a „lugosi triumvirátus”). Sulyok kiválása után 1939-től Willerrel együtt szerkesztik a lapot, annak 1942-ben történt megszüntetéséig. 1923-tól kiadja a lap Glasul Minorităților [A kisebbségek hangja] c. testvér-folyóiratát, mely 1926-tól német és francia szövegeket is közöl. Különlenyomatait Bánsági és Erdélyországi Füzetek, majd Délerdélyi és Bánsági Tudományos Füzetek címmel szociológiai és politikai, ill. művelődés- és helytörténeti sorozatként jelenteti meg.

Kisebbségpolitikusként a romániai magyarság képviseletében több ízben részt vesz a genfi nemzetközi népkisebbségi konferenciákon, békés megoldást keres az olasz és német fasizmus háborús törekvéseivel szemben; mint lapszerkesztő a romániai magyar szociográfiai és szociológiai kutatás előmozdítója, a kisebbség- vagy nemzetiségtudomány szervezője, a történelmi hagyományok és a helytörténet ápolója. Önálló kötetben megjelent fontosabb munkái: A románok hazánkban és a Román Királyságban (kultúr- és szociálpolitikai tanulmány, 1918); Régi krassóiak (1919); Napló az 1918. évi forradalom eseményeiről (1920); Emlékirat a lugosi magyarság sérelmeiről (1921); Erdély statisztikája (1923); Tibiscum (1924); Az 1790–91-iki magyar országgyűlés előzményei Krassó vármegyében (1925); Az 1848. év eseményei Krassó vármegyében (1928); Adatok a románság történetéhez a magyar uralom alatt (1931); A bánsági magyarság húsz éve Romániában (Páll Györggyel közösen, 1939); Kérelmek, határozatok, tervek, javaslatok és törvényes intézkedések az erdélyi nemzetiségi kérdések megoldására másfél évszázad alatt (1940); A Bánság magyar társadalmának kialakulása a XIX.

század folyamán (1940); Krassó-Szörény vármegye története különös tekintettel a nemzetiségi kérdésre (1940). 1938-ban lesz a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja.

A királyi diktatúra bevezetése, az OMP betiltásakor, 1938-ban megtagadja a belépést a Romániai Magyar Népközösségbe (RMN) és visszavonul a politikai élettől. 1944-ben nemzetiségi túszként Bukarestbe internálják, fogva tartásával a román kormány az Észak-Erdélyben rekedt Emil Hațieganu biztonságát kívánja kikényszeríteni. Nyolc hónap elteltével szabadul, de kényszerlakhelyre viszik Hátszegre. Innen 1954-ben távozhat, Szatmárnémetiben telepedik le, hátra lévő éveit visszavonultságban éli le.

Lugoson emlékét márványtábla idézi.